PAWEŁ POCHYLSKI*

WYNAGRODZENIE ZA BADANIE SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH SPÓŁEK NOTOWANYCH NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE

Wstęp

Problem nadzoru publicznego nad spółkami publicznymi jest problemem niezwykle aktualnym, szczególnie w świetle kryzysu finansowego, który trwa w Europie. Jednym z jego efektów były zarzuty kierowane do biegłych rewidentów, dotyczące ich niemocy w zakresie przeciwdziałania i ostrzegania o nadchodzącym niebezpieczeństwie. W wyniku debaty na szczeblu instytucji unijnych przygotowany został dokument „Zielona Księga – Polityka badania sprawozdań finansowych: lekcje wyciągnięte z kryzysu”¹. Zawiera on kluczowy zestaw problemów, z jakimi muszą się zmierzyć regulatorzy rynków oraz samo środowisko biegłych rewidentów. Wdrożenie zaproponowanego tam programu będzie miało decydujący wpływ na ukształtowanie środowiska pracy biegłych rewidentów na rynku europejskim w perspektywie 2020 roku.

Wysokiej jakości praca biegłych rewidentów minimalizuje ryzyko podjęcia przez inwestorów błędnej decyzji, która potencjalnie może być powzięta na podstawie błędnie przygotowanego sprawozdania finansowego. W ten sposób biegli rewidenty przyczyniają się do poprawnego funkcjonowania systemu gospodarczego, do optymalnej alokacji kapitału i maksymalizacji korzyści inwestorów. Istotnym problemem jest więc takie zaprojektowanie systemu pracy biegłych rewidentów, aby ich usługi były jak najwyższej jakości.

Celem niniejszej pracy jest analiza zróżnicowania w poziomach wynagrodzeń podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych. Występowanie zróżnicowania w poziomie wynagrodzenia biegłego rewidenta może być przesłanką świadczącą o potencjalnym zróżnicowaniu w jakości usług.

* Doktorant, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

¹ *Zielona Księga – Polityka badania sprawozdań finansowych: lekcje wyciągnięte z kryzysu*, dokument Komisji Europejskiej, Bruksela, dnia 13.10.2010, KOM(2010) 561, wersja ostateczna.

1. Problem badawczy

Wstępem do dalszej analizy rynku usług audytorskich (z położeniem nacisku na jakość przeprowadzanych badań) jest weryfikacja tezy o występowaniu zróżnicowania na rynku. Badanie sprawozdania finansowego jest wymogiem, który narzuca na podmioty gospodarcze ustawa o rachunkowości. Warunkiem wystarczającym do jego spełnienia jest zatrudnienie biegłego rewidenta oraz przebadanie przez niego ksiąg spółki. Może się to odbyć, abstrahując od jakości pracy biegłego rewidenta. Może więc wskazywać to na to, iż firmy będą skłonne zatrudniać tych biegłych rewidentów, którzy będą oferowali swoje usługi po jak najniższych cenach. W wyniku tego procesu na rynku występowałyby ciągle presja do obniżania cen i nie występowałyby przypadki stosunkowo droższych audytów. Jednakże z uwagi na fakt, iż praca biegłych rewidentów charakteryzująca się wysoką jakością podnosi jakość sprawozdawczości finansowej danego podmiotu, powinna się znaleźć grupa firm chętnych do zakupienia usług o wyższej jakości. Dla niektórych grup podmiotów wysoka jakość komunikacji ich sytuacji finansowej powinna obniżać ryzyko podjęcia nieodpowiedniej decyzji przez inwestorów. Stąd firmy takie powinny się cieszyć niższymi kosztami pozyskania źródeł finansowania. Zakładając, iż wyższa jakość badania sprawozdań finansowych pociąga za sobą wyższe koszty (związane, np. z wyższą jakością kapitału ludzkiego), zróżnicowanie w poziomach wynagrodzeń biegłych rewidentów może być traktowane jako przesłanka występowania zróżnicowania także w jakości.

2. Ramy teoretyczne

Jednym z najistotniejszych pól, na których dokonano podziału firm audytorskich w celu analizy wysokości ich wynagrodzenia (a w dalszym kroku ich jakości), jest wielkość firmy audytorskiej². Podział na firmy duże i małe może zostać wykonany zgodnie z podziałem zaproponowanym przez Komisję Europejską we wspomnianej już Zielonej Księdze³. Zgodnie z tym podziałem firmami dużymi są firmy o znaczeniu systemowym – tj. takie, których potencjalny upadek pociąga za sobą ryzyko kryzysu całego systemu nadzoru nad spółkami publicznymi. Występuje szereg przyczyn, dla

² J. R. Francis, *What do we know about audit quality?*, „The British Accounting Review”, vol. 36, issue 4, grudzień 2004, s. 352.

³ *Zielona Księga*, op. cit.

których firmy duże mogą być w stanie osiągnąć wyższą jakość przeprowadzanych badań sprawozdań finansowych. W przypadku dużych firm audytorskich występuje mniejsze ryzyko niezależności biegłego rewidenta w sensie jego zbyt dużego uzależnienia od badanego podmiotu. Ryzyko niezależności biegłego rewidenta dotyczy w szczególności sytuacji, gdy nie jest on w stanie w sposób odpowiedni ocenić danej sytuacji, z uwagi na jego uzależnienie od zleceńodawcy. Wpływ niezależności na jakość badania sprawozdania przedstawiony został w pracach, m.in. DeAngelo⁴, Palmrose⁵. Duże firmy audytorskie mogą świadczyć usługi wyższej jakości, z uwagi na fakt, iż potencjalny błąd może spowodować ich całkowity upadek. Ponadto duże firmy, posiadające kilkaset zleceń rocznie, nie mogą pozwolić sobie na popełnienie błędu. Jeden spektakularny błąd może bowiem zakończyć się w skrajnym przypadku upadkiem całej firmy. Stąd w takich firmach więcej uwagi jest poświęcane zapewnieniu wysokiej jakości. Takie podejście zwane jest *brand name hypothesis*. Na jego podstawie duże firmy zapewniają wyższą jakość usług, gdyż są do tego lepiej motywowane poprzez ryzyko upadku na skutek popełnienia błędu. Tematowi temu poświęcone były między innymi prace Francis oraz Wilson⁶, a także Ferguson oraz Stokes⁷. W niniejszej pracy analiza została oparta o podział na duże oraz małe firmy audytorskie, zgodnie z dotychczasową praktyką i podejściem przyjętym przez innych badaczy.

Analiza wynagrodzenia biegłego rewidenta, jako ważny element opisujący charakterystyki rynku usług audytorskich, została zapoczątkowana pracą Simunic⁸. W przeprowadzonym badaniu autor ten zaproponował szereg czynników mających najistotniejszy wpływ na poziom wynagrodzenia, a następnie na ich podstawie zbudował model regresji liniowej. Badanie to stało się wzorcowym podejściem do analizy problemu zróżnicowania wynagrodzenia. W różnych

⁴ L. E. DeAngelo, *Auditor size and audit quality*, „Journal of Accounting and Economics”, vol. 3, issue 3, grudzień 1981, s. 183–199.

⁵ Z–V. Palmrose, *Audit fees and auditor size: further evidence*, „Journal of Accounting Research”, Spring 1986, s. 97–110.

⁶ J. R. Francis, E. Wilson, *Auditor changes: a joint test of theories relating to agency costs and auditor differentiation*, „The Accounting Review”, vol. 63, no. 4, październik 1988, s. 663–682.

⁷ A. Ferguson, D. Stokes, *Brand name audit pricing, industry specialisation, and leadership premiums post Big8 and Big 6 mergers*, „Contemporary Accounting Research”, vol. 19, issue 1, Spring 2010, s. 77–110.

⁸ D. Simunic, *The pricing of audit services: Theory and evidence*, „Journal of Accounting Research” 18 (1), 1980, s. 161–90.

wariantach podejście to było następnie powielane przez kolejnych autorów, m.in. Beattie oraz Goodacre⁹, Brinn, Peel oraz Roberts¹⁰, Craswell, Francis oraz Taylor¹¹, Palmrose¹², Taylor, Simon oraz Burton¹³. Różnice pomiędzy tymi badaniami dotyczyły głównie doboru różnych zmiennych objaśniających. Pośród zmiennych najczęściej dobieranych znalazły się, m.in.: wielkość aktywów audytowanej spółki, wielkość sprzedaży, liczba konsolidowanych podmiotów w sprawozdaniu finansowym, liczba oddziałów zagranicznych, udział należności oraz zapasów w sumie bilansowej, wielkość dźwigni finansowej, czy badanie jest wykonywane przez firmę z wielkiej czwórki, czy w badanym okresie nastąpiła zmiana audytora, czy audytor otrzymuje dodatkowe wynagrodzenia poza wynagrodzeniem za audyt oraz inne zmienne. Dotychczasowy dorobek naukowy w tej dziedzinie został także podsumowany w publikacjach, gdzie metodami badawczymi były metaanalizy przeprowadzonych badań. Do najważniejszych w tej dziedzinie należą prace Hay¹⁴, Causholli, DeMartinis, Hay oraz Knechel¹⁵, Hay, Knechel i Wong¹⁶. Prace te porządkują dotychczasową wiedzę oraz wartościują wyniki dotychczasowych prac.

⁹ V. Beattie, A. Goodacre, K. Pratt, J. Stevenson, *The determinants of audit fees – evidence from the voluntary sector*, „Accounting and Business Research”, vol. 31, issue 4, 2001, s. 243–274.

¹⁰ T. Brinn, M. J. Peel, R. Roberts, *Audit fee determinants of independent and subsidiary unquoted companies in the UK: An exploratory study*, „British Accounting Review”, vol. 26, issue 2, June 1994, s. 101–121.

¹¹ A. T. Craswell, J. R. Francis, S. L. Taylor, *Auditor brand name reputations and industry specializations*, „Journal of Accounting and Economics”, vol. 20, no. 3, December 1995, s. 297–322.

¹² Z-V. Palmrose, *Audit fees and auditor size...*, op. cit.

¹³ M. Taylor, D. T. Simon, F. G. Burton, *A survey of audit pricing in South Korea*, „Research in Accounting Regulation”, vol. 13, 1999. S. 201–210.

¹⁴ D. Hay, *Meta-regression analysis and the Big firm premium*, dostępne na SSRN, Department of Accounting and Finance, <http://ssrn.com/abstract=1675605>, dostęp na 28.02.2012.

¹⁵ M. Causholli, M. De Martinis, D. Hay, W. R. Knechel, *Audit markets, fees and production: Towards an integrated view of Empirical audit research*, „Journal of accounting literature” 29, 2011, s. 167–215.

¹⁶ D. Hay, W. R. Knechel, N. Wong, *Audit Fees: A Meta-Analysis of the Effect of Supply and Demand Attributes*, „Contemporary Accounting Research”, vol. 23, issue 1, Spring 2006, s. 141–191.

3. Badanie empiryczne

Dotychczasowe badania empiryczne skupiały się na analizie zależności na rynkach krajów Ameryki Północnej, Wielkiej Brytanii, Australii, Nowej Zelandii, a także państw dalekiej Azji (np. Singapur). Brak jest badań przeprowadzonych w tej dziedzinie dla rynku w Polsce. Niniejsza praca wypełnia tę lukę i jest wstępem do dalszej analizy rynku audytu.

2.1. Metodologia badania

Celem analizy empirycznej była weryfikacja hipotez badawczych. W świetle dotychczasowego dorobku naukowego w analizowanej dziedzinie postawiono następujące hipotezy¹⁷:

- H1: Występuje istotna statystycznie różnica w wynagrodzeniu firm o znaczeniu systemowym w stosunku do pozostałych podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych.
- H2: Wielkość aktywów, liczba konsolidowanych jednostek, udział należności oraz zapasów w sumie bilansowej, udział zobowiązań w sumie bilansowej, liczba segmentów operacyjnych oraz wynagrodzenie za pozostałe usługi (niezwiązane z audytem) są istotnymi statystycznie parametrami determinującymi wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego.

W celu weryfikacji postawionych wyżej hipotez zastosowano metodę badania ilościowego. Zbudowano model i przeprowadzono analizę regresji wieloczynnikowej. Zmienną objaśnianą była zmienna wyrażająca wynagrodzenie za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Za zmienne objaśniające przyjęto zmienne wyrażające wielkość aktywów badanego podmiotu, liczbę konsolidowanych podmiotów w sprawozdaniu finansowym, liczbę segmentów operacyjnych badanego podmiotu, udział zapasów oraz należności w sumie bilansowej, wskaźnik dźwigni finansowej (policzony jako udział zobowiązań w sumie bilansowej), wielkość wynagrodzenia biegłego rewidenta za dodatkowe usługi niezwiązane z audytem (jako udział w wynagrodzeniu za badanie sprawozdania finansowego) oraz zmienna zero-jedynkowa, dotycząca

¹⁷ Dla przejrzystości zapisu tę hipotezę sformułowano w jednym punkcie. W rzeczywistości analizowano poszczególne zmienne niezależnie od pozostałych, tj. oddzielną hipotezę należałoby zbudować dla każdej z analizowanych zmiennych objaśniających, np. wielkość aktywów jest istotnym statystycznie parametrem determinującym wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego.

zakwalifikowania audytora do danej grupy firm. Wielkość wynagrodzenia powinna się wahać, w zależności od wielkości badanego podmiotu (im większy podmiot, tym kosztowniejsze jest jego przebadanie) – zmienną wprowadzającą ten element do modelu jest wielkość aktywów. Ponadto wynagrodzenie powinno silnie zależeć od poziomu skomplikowania badanego podmiotu. Poziom skomplikowania został włączony do modelu poprzez zmienne o liczbie podmiotów objętych sprawozdaniem finansowym, oraz liczbie segmentów operacyjnych. Biegły rewident powinien także wyznaczyć wyższą cenę za badanie, w przypadku gdy badany podmiot posiada stosunkowo duże grupy transakcji charakteryzujących się wyższym ryzykiem badania. Zmienne za pomocą których wprowadzono ten element to udział zapasów i należności w sumie bilansowej oraz wysokość dźwigni finansowej. Dodatkowo do modelu wprowadzono zmienną, która opisuje kształtowanie się wynagrodzenia biegłego rewidenta za pozostałe usługi. Jest to zmienna, która może wpływać na wynagrodzenie za dane zlecenie. Jej wprowadzenie bada, czy występuje zjawisko negocjacji cenowej w obszarze audytu w zamian za wykonanie przez biegłego rewidenta dodatkowych usług. Tabela 1 podsumowuje przyjęte do badania zmienne.

Tabela 1. Zmienne przyjęte w modelu

Zmienna objaśniana			
<i>Fee</i>	–	Wynagrodzenie biegłego rewidenta	
Zmienne objaśniające			
<i>Assets</i>	–	Wielkość badanego podmiotu	
<i>No of subsidiaries</i>	–	Poziom skomplikowania badanego podmiotu	
<i>Liczba segmentów operacyjnych</i>	–	Poziom skomplikowania badanego podmiotu	
<i>Inventory&AR</i>	–	Ryzyko badania	
<i>Leverage (debt/assets)</i>	–	Ryzyko badania	
<i>Auditor quality</i>	–	Czy firma o znaczeniu systemowym	
<i>NAS</i>	–	Element charakterystyki zlecenia o badanie	

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie powyższych informacji (tabela 1) zbudowano równanie regresji postaci:

$$\ln \text{FEE} = b_1 \ln \text{ASSETS} + b_2 \ln \text{NOS} + b_3 \ln \text{OS} + b_4 \text{INVREC} + b_5 \text{LE} + b_6 \text{AQ} + b_7 \text{NAS},$$

gdzie poszczególne zmienne oznaczają:

$\ln \text{Fee}$ – logarytm naturalny – wielkość wynagrodzenia za badanie;

$\ln \text{Assets}$ – logarytm naturalny – wielkość sumy bilansowej badanego podmiotu;

$\ln \text{NOS}$ – logarytm naturalny – liczba podmiotów objętych sprawozdaniem finansowym;

$\ln \text{OS}$ – logarytm – liczba segmentów operacyjnych badanego podmiotu;

INVREC – suma zapasów oraz należności (jako udział w sumie bilansowej);

LE – dźwignia finansowa (jako udział zobowiązań w sumie bilansowej);

AQ – zmienna zero-jedynkowa, pozwalająca na wyróżnienie firm o znaczeniu systemowym;

NAS – dodatkowe wynagrodzenie za usługi niezwiązane z audytem (jako udział w podstawowym wynagrodzeniu).

Badanie zostało przeprowadzone na podstawie analizy wynagrodzenia za badanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych podmiotów notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Z badania wyłączono podmioty, które należą do branży finansowej. Specyfika sprawozdań finansowych banków, ubezpieczycieli oraz funduszy inwestycyjnych (duży udział obcych źródeł finansowania, brak klasycznych pozycji należności i zobowiązań) w sposób niekorzystny wpływałaby na wyniki badania. Analizie podlegały sprawozdania finansowe za okresy zakończone do 31 grudnia 2008, 2009 oraz 2010 roku. Wybór granic czasowych był podyktowany z jednej strony zmianą obowiązków informacyjnych spółek (od 2008 roku muszą one publikować informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta), zaś z drugiej strony okresem, w którym przygotowywano niniejsze badanie (nie były jeszcze dostępne wyniki wszystkich spółek za okresy sprawozdawcze zakończone do 31 grudnia 2011 roku). Źródłem informacji były opublikowane sprawozdania finansowe. Wielkość populacji określono na podstawie Roczników Giełdowych z danymi na dzień 31 grudnia każdego roku¹⁸. Populacja badania wyniosła 1 101 sprawozdań finansowych. Metodą losową wybrano do analizy 204 przypadki.

¹⁸ Roczniki Giełdowe 2008, 2009 oraz 2010, GPW, www.gpw.pl/roczniki_gieldowe, 31.12.2012.

2.2. Wyniki badania oraz wnioski

Przeprowadzona analiza wykazała, iż wielkość aktywów badanej jednostki, liczba konsolidowanych w sprawozdaniu finansowym podmiotów, udział w wynagrodzeniu pozostałych usług świadczonych przez biegłego rewidenta oraz to, czy biegły rewident działa w ramach firmy o znaczeniu systemowym są czynnikami istotnie wpływającymi na poziom wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego (przy poziomie istotności przekraczającym w każdym przypadku min. 90%). Podsumowanie wyników badania prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Wyniki badania

	Wsp. niestandardyzowane		Wsp. standaryzowane	t	Istotność	95,0% przedział ufności dla B	
	B	Błąd standardowy	Beta			Dolna granica	Górna granica
(Stała)	6,231	,408		15,264	,000	5,426	7,036
lnAssets	,364	,037	,516	9,725	,000	,290	,438
lnNOS	,138	,053	,132	2,607	,010	,034	,242
lnOS	,049	,067	,028	,739	,461	-,082	,181
INVENREC	,088	,213	,015	,416	,678	-,331	,508
LE	,180	,160	,040	1,123	,263	-,136	,497
AQ	,974	,113	,370	8,641	,000	,752	1,197
NAS	-,141	,036	-,136	-3,952	,000	-,211	-,070

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki te pokazują, iż na rynku audytowym występuje istotne statystycznie zróżnicowanie poziomów wynagrodzeń. Może być to przesłanką do wysnucia wniosku, iż zróżnicowana może być także jakość pracy biegłych rewidentów.

Interpretując wyniki badania, należy pamiętać o jego głównych ograniczeniach. Największym z nich jest fakt, iż badanie to nie jest nastawione na analizę i ocenę jakości pracy poszczególnych firm audytorskich. Pokazuje ono jedynie, iż na rynku występuje zróżnicowanie w poziomie wynagrodzeń. Na zróżnicowanie to wpływać mogą czynniki dotyczące sposobu organizacji

funkcjonowania rynku audytu, możliwe działania oligopolistyczne poszczególnych podmiotów bądź czynniki jakościowe, różnicujące pracę poszczególnych firm audytorskich. To, który z powyższych czynników w największym stopniu wpływa na zróżnicowanie w poziomie wynagrodzeń, wymaga dodatkowej analizy i dalszych badań.

Podsumowanie oraz kierunki dalszych badań

Zróżnicowanie w poziomach wynagrodzeń na rynku usług audytorskich może stanowić przesłankę do wnioskowania o potencjalnym zróżnicowaniu w jakości świadczonych usług. Dodatkowo w pracy tej potwierdzono istotność wielkości sumy bilansowej badanego podmiotu, liczby konsolidowanych podmiotów oraz udziału wynagrodzenia za pozostałe usługi w kształtowaniu cen za badanie sprawozdań finansowych. Zmiennymi, które okazały się nie mieć istotnego znaczenia są udział zapasów oraz należności w sumie bilansowej, liczba segmentów operacyjnych oraz dźwignia finansowa. Przeprowadzone badanie jest wstępem do dalszej analizy rynku usług audytorskich w Polsce. Po potwierdzeniu zróżnicowania w poziomie wynagrodzeń należy potwierdzić potencjalne zróżnicowanie w poziomie jakości świadczonych usług. Celowi temu powinny służyć kolejne badania, które będą adresowały problem jakości badania, z punktu widzenia użytkownika sprawozdań finansowych. Badania takie pozwolą na wyróżnienie czynników istotnie wpływających na poziom postrzeganej jakości badania. Prace takie mogłyby się skupić na analizie kosztu kapitału własnego audytowanych przedsiębiorstw (z hipotezą, iż audyt wyższej jakości pozwoli na obniżenie kosztu kapitału własnego) bądź na analizie zróżnicowania *earnings response coefficieint*, który oczekuje się, iż będzie wyższy dla sprawozdań przebadanych z większą jakością.

Bibliografia

1. Beattie V., Goodacre A., Pratt K., Stevenson J., *The determinants of audit fees -evidence from the voluntary sector*, „Accounting and Business Research”, vol. 31, issue 4, 2001, s. 243–274.
2. Brinn T., Peel M. J., Roberts R., *Audit fee determinants of independent and subsidiary unquoted companies in the UK: An exploratory study*, „British Accounting Review”, vol. 26, issue 2, June 1994, s. 101–121.

3. Causholli M., De Martinis M., Hay D., Knechel W. R., *Audit markets, fees and production: Towards an integrated view of Empirical audit research*, „Journal of accounting literature”, 29, 2011, s. 167–215.
4. Craswell A. T., Francis J. R., Taylor S. L., *Auditor brand name reputations and industry specializations*, „Journal of Accounting and Economics”, vol. 20, no. 3, December 1995, s. 297–322.
5. DeAngelo L. E., *Auditor size and audit quality*, „Journal of Accounting and Economics”, vol. 3, issue 3, grudzień 1981, s. 183–199.
6. Ferguson A., Stokes D., *Brand name audit pricing, industry specialisation, and leadership premiums post Big8 and Big 6 mergers*, „Contemporary Accounting Research”, vol. 19, issue 1, Spring 2010, s. 77–110.
7. Francis J. R., Wilson E., *Auditor changes: a joint test of theories relating to agency costs and auditor differentiation*, „The Accounting Review”, vol. 63, no. 4, październik 1988, s. 663–682.
8. Francis J. R., *What do we know about audit quality?*, „The British Accounting Review”, vol. 36, issue 4, grudzień 2004, s. 345–368.
9. Hay D., Knechel W. R., Wong N., *Audit Fees: A Meta-Analysis of the Effect of Supply and Demand Attributes*, „Contemporary Accounting Research”, vol. 23, issue 1, Spring 2006, s. 141–191.
10. Hay D., *Meta-regression analysis and the Big firm premium*, dostęp na SSRN, Department of Accounting and Finance, <http://ssrn.com/abstract=1675605>.
11. Palmrose Z-V, *Audit fees and auditor size: further evidence*, „Journal of Accounting Research”, Spring 1986, s. 97–110.
12. Simunic D., *The pricing of audit services: Theory and evidence*, „Journal of Accounting Research” 18 (1), 1980, s. 161–90.
13. Taylor M., Simon D. T., Burton F. G., *A survey of audit pricing in South Korea*, *Research in Accounting Regulation*, vol. 13, 1999. S. 201–210.
14. www.gpw.pl/roczniki_gieldowe.
15. *Zielona Księga – Polityka badania sprawozdań finansowych: lekcje wyciągnięte z kryzysu*, dokument Komisji Europejskiej, Bruksela, dnia 13.10.2010, KOM(2010) 561 wersja ostateczna.

Streszczenie

Analiza wynagrodzenia firm badających sprawozdania finansowe jednostek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie potwierdziła występowanie wyższych wynagrodzeń w przypadku firm o znaczeniu systemowym. Ponadto analiza wykazała, że zmienne

objaśniające, takie jak wielkość aktywów badanej jednostki, liczba konsolidowanych podmiotów, wysokość wynagrodzenia za pozostałe usługi, są zmiennymi istotnymi dla determinacji wysokości wynagrodzenia. Występowanie zróżnicowania w poziomie wynagrodzeń może być przesłanką świadczącą o tym, iż na rynku występuje także zróżnicowanie w poziomie świadczonych usług.

Summary

AUDIT FEES ON EXAMPLE OF COMPANIES LISTED ON WARSAW STOCK EXCHANGE

Analysis of audit fees in case of standalone and consolidated financial statements of companies listed on Warsaw Stock Exchange confirmed the existence of audit fee premiums earned by audit firms of systemic proportions. Analysis showed that explanatory variables such as total assets of audited company, number of consolidated entities, non audit services and are statistically significant. Existence of fee premium might be considered as a factor indicating that there are differences in quality of services provided. Further research has to be carried out to research more on that problem.